

Ὁρθοδοξία: Ἡ ἐλπίδα τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης*

*Τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου Καψάνη,
Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς
Ἵσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὄρους*

α) Εἰσαγωγή

Ἡ Ἐνωμένη Εὐρώπη τοῦ 21ου αἰῶνος ἀναζητεῖ τὴν *ταυτότητα* της. Ἡ «εὐρωπαϊκὴ ταυτότης» δὲν ἀποτελοῦσε ἀντικείμενο σοβαροῦ προβληματισμοῦ, ἐφ' ὅσον τὴν διेमόρφωναν μόνον οἰκονομικοὶ καὶ πολιτικοὶ παράγοντες. Ἀφ' ὅτου ὁμως πολιτισμικοὶ καὶ ἰδίως θρησκευτικοὶ παράγοντες ἔπρεπε νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἀναζήτησί της, ἀναπτύχθηκαν σοβαρὲς συζητήσεις, ἔντονες διαφωνίες καὶ ὀξεῖες διαμάχες γύρω ἀπὸ τὴν ἀναφορὰ ἢ μὴ τοῦ «Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος» στὴν χριστιανικὴ ταυτότητα τῆς Εὐρώπης.

Τί σημαίνει ὁμως «χριστιανικὴ ταυτότης τῆς Εὐρώπης» γιὰ τοὺς Ὁρθοδόξους λαοὺς μας; Πόσο χριστιανικὴ εἶναι ἡ «χριστιανικὴ ταυτότης τῆς Εὐρώπης»;

Ὅσοι καλοπροαίρετα ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἐνίσχυσι τῆς χριστιανικῆς ταυτότητος τῆς Εὐρώπης, ὁμιλοῦν συνήθως γι' αὐτὴν

ὡσὼν νὰ πρόκειται γιὰ ἓνα ἱστορικὸ δεδομένο ἢ ἓναν κώδικα χριστιανικῶν ἀρχῶν καὶ ἀξιῶν, στὶς ὁποῖες ἡμποροῦν νὰ συγκλίνουν οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ μὲ τὴν βοήθεια τῶν **οἰκουμενικῶν ἐπαφῶν καὶ διαχριστιανικῶν διαλόγων**. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Εὐρώπης ἐπιδιώκουν νὰ τὴν **ἐξασφαλίσουν θεσμικά**, ἐπειδὴ φοβοῦνται τὸ ἐνδεχόμενο τοῦ θρησκευτικοῦ ἀποχρωματισμοῦ τῆς ἡπείρου των, τὴν ἀλλοίωσι τῆς χριστιανικῆς τῆς ἰδιοπροσωπίας λόγῳ τῶν πληθυσμιακῶν μεταβολῶν (μετανάστευσις κ.λπ.) ἢ τὸν ἀποκλεισμό τῶν χριστιανικῶν «διεκκλησιαστικῶν» ὀργανισμῶν ἀπὸ τὰ κέντρα λήψεως ἀποφάσεων στὴν Εὐρώπῃ. Ἀκολουθώντας τὴν ἴδια λογικὴ, καὶ οἱ προτάσεις ἐπισήμων Ὁρθόδοξων ἐκπροσώπων ἐπικεντρώνονται στὴν ἐνίσχυση μιᾶς **θεσμικῆς χριστιανικῆς παρουσίας** στὴν Εὐρώπῃ.

Στὴν εἰσήγησι αὐτὴ ἐπισημαίνεται ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος αὐτοσυνειδησία δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ παρακάμπτωμε τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία δὲν ἡμπορεῖ νὰ συναποτελῆ **μαζὶ μὲ τὸν Δυτικὸ Χριστιανισμό** μία ἐνιαία «χριστιανικὴ ταυτότητα», ἀλλὰ ἀντιθέτως μᾶς ὑποχρεώνει νὰ τονίσωμεν ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ λησμονημένη ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ πρωτογενὴς τῆς Πίστις, ἡ ὁποία πρέπει κάποτε νὰ ἀποτελέσῃ ἐκ νέου τὴν χριστιανικὴ τῆς ταυτότητα.

β) Ὁρθοδοξία: Δῶρο τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι ἐθνικιστικὴ δύναμι

ΖΩΝΤΕΣ στὸ περιβάλλον τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ στὴν πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα ποὺ αὐτὸ δημιουργεῖ, ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος κληρονομία μας δὲν πρέπει νὰ μετῆται μὲ τὰ μέτρα τοῦ κόσμου τούτου. Τὰ τελευταῖα χρόνια γινόμεθα μάρτυρες τῆς εὐλαβείας καὶ τῆς βαθειᾶς πίστεως τῶν προσκυνητῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, πολλοὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἔρχονται μὲ πολὺ κόπο καὶ μὲ μεγάλα ἔξοδα ἀπὸ τὶς ὁμόδοξες χῶρες τῆς Βαλκανικῆς καὶ ἀπὸ τὴν Ρωσσία.

Στὴν συνείδησι ὅλων αὐτῶν τῶν εὐσεβῶν Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ὄσων ἐκπροσωποῦν στὴν χώρα τους, ἡ Ὁρθοδοξία δὲν ἔχει συνήθως τὴν ἔννοια, ποὺ τῆς ἀποδίδουν ὅσοι τὴν βλέπουν ἢ τὴν ἀντιμετωπίζουν μὲ ἰδεολογικὰ ἢ κοινωνιολογικὰ

κριτήρια, ὅσοι δηλαδὴ συνηθίζουσι νὰ βλέπουσι στὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολὴ ἀντιδυτικὰ «Ὁρθόδοξα» τόξα παράλληλα πρὸς τὰ μουσουλμανικά, ἢ θεωροῦν τὴν Ὁρθοδοξίαν ὡς ἐθνικιστικὴ δύναμι τῶν λαῶν ποὺ τὴν ἀσπάζονται. Ὅσο καὶ ἂν οἱ Ὁρθόδοξοι δημιουργοῦμε τέτοιαι ἐντυπώσεις, λόγῳ τῶν προσωπικῶν μας ἀτελειῶν ἢ τῶν συλλογικῶν μας ἀστοχιῶν, ἔχουμε βαθεῖαν ριζωμένην στὴν συνείδησίν μας τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι κάτι πολὺ πρὸ οὐσιαστικῶν, οὐράνιου, ἀκατάλυτου: εἶναι τὸ ἀνεκτίμητο δῶρον τοῦ ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον, ἡ «ἅπαξ παραδοθεῖσα τοῖς ἁγίοις πίστις» (Ἰουδ. 3), τὴν ὁποία ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας διασώζει ἀκεραία, **χωρὶς αἰρετικὰς παραχαράξεις**, καὶ τὴν ὁποία μὲ πολλὰς θυσίας διαφυλάξαμε σὲ δύσκολους καιροὺς, προκειμένου νὰ μὴ χάσουμε τὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Οἱ Ὁρθόδοξοι λαοὶ εἴμεθα ἠλεημένοι ἀπὸ τὸν ἅγιον Θεὸν νὰ φέρωμε τὴν σφραγίδα τοῦ Ὁρθόδοξου ἁγίου Βαπτίσματος, νὰ κοινωνοῦμε τῆς ἁγίας Ὁρθόδοξου Εὐχαριστίας, νὰ ἀκολουθοῦμε μὲ ταπεινώσει τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν τῶν ἁγίων ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὡς μοναδικὴ ὁδὸ σωτηρίας, καὶ νὰ τηροῦμε «τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφεσ. δ' 3). Φέρομε ὁμολογουμένως τὴν παρακαταθήκην τῆς Ὁρθόδοξου Πίστεως «ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσι» (Β' Κορ. δ' 7), ἐν τούτοις ὁμως αὐτὴ συνιστᾷ Χάριτι Θεοῦ τὸν λόγον «τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» (Α' Πέτρ. γ' 15).

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας δὲν εἶναι ἀπλῶς κιβωτὸς τῆς ἐθνικῆς ἱστορικῆς μας κληρονομίας. **Πρωτίστως καὶ κυρίως εἶναι ἡ Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.**

Γιὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν ἐλπίδα τῆς ἐν Χριστῷ αἰωνίου σωτηρίας, σὲ ἐποχὰς δύσκολες οἱ Ὁρθόδοξοι λαοὶ τῶν Βαλκανίων διετήρησαν τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν τοὺς μὲ τὴν θυσίαν χιλιάδων νεομαρτύρων, ἀντιστεκόμενοι τόσο στὸν ἐξισλαμισμὸν ὅσο καὶ στὸν ἐξουιτισμὸ¹. Γι' αὐτὸ ἡ πρόσφατος, μετὰ τὴν κατάρρευσιν τῶν ἀθεϊστικῶν καθεστώτων, ἀναζωπύρωσις τῆς Οὐνίας καὶ ἡ δραστηριότης τῶν νεοπροτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν μεταξὺ Ὁρθόδοξων πληθυσμῶν, ἀποτελοῦν σοβαρότατες προκλήσεις γιὰ τοὺς Ὁρθόδοξους. Καὶ ὡς τέτοιαι πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζονται, ἐπειδὴ γιὰ μίαν ἀκόμην φορὰ θέτουσι ὑπὸ διακινδύνευσιν τὴν σωτηρίαν ἁ-

πλοϊκῶν ψυχῶν, «ὕπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανε» (πρβλ. Ρωμ. ιδ' 15).

γ) Ὁ συγκρητιστικὸς Οἰκουμενισμὸς

ΣΤΙΣ ΔΥΤΙΚΕΣ κοινωνίες ἐξάλλου, τὶς ἐκ παραδόσεως ρωμαιοκαθολικῆς καὶ προτεσταντικῆς, ὅπου ὑπάρχουν καὶ δραστηριοποιούνται Ὁρθόδοξες ἐνορίες, ἢ Ὁρθόδοξος παρουσία πρέπει νὰ εἶναι σεμνὴ μαρτυρία περὶ τοῦ **αὐθεντικοῦ Χριστιανισμοῦ**, τὸν ὁποῖον στερήθηκαν ἐπὶ αἰῶνες οἱ κοινωνίες αὐτές, λόγῳ τῶν παπικῶν καὶ προτεσταντικῶν παρεκκλίσεων ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴ Πίστι. Κάθε φορὰ ποὺ ἡ νοσταλγικὴ ἀναζήτησις τῆς ἀνοθεύτου χριστιανικῆς Πίστεως κορυφώνεται στὴν ἐπιστροφὴν ἑτεροδόξων Χριστιανῶν στὴν ἀγκάλῃ τῆς Μιᾶς Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ὁρθοδόξου, ἐκφράζεται ἡ ἱεραποστολικὴ φύσις τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιστρέφοντες οἱ ἑτερόδοξοι στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία, δὲν ἐγκαταλείπουν μία ἐκκλησία γιὰ νὰ ἀσπασθοῦν μία ἄλλη, ὅπως λανθασμένα θεωρεῖται. **Στὴν πραγματικότητα ἀφήνουν ἓνα ἀνθρωποκεντρικὸ ἐκκλησιαστικὸ σχῆμα καὶ ἐπανευρίσκουν τὴν μία καὶ μοναδικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, γίνονται μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπαναπροσανατολίζονται στὴν πορεία τῆς θεώσεως.**

Δυστυχῶς, ἀντίθετα κατεύθυνσι ἀκολουθεῖ ὁ **συγκρητιστικὸς Οἰκουμενισμὸς**, τὸν ὁποῖον ἐκφράζουν θεσμικὰ ὄργανα τῆς **Οἰκουμενικῆς λεγομένης Κινήσεως καὶ φορεῖς τοῦ παποκεντρικοῦ Οἰκουμενισμοῦ**. Ἐπειδὴ παραθεωροῦν τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησιολογία καὶ ἀκολουθοῦν τὴν προτεσταντικὴ «θεωρία τῶν κλάδων» ἢ τὴν νεωτέρα ρωμαιοκεντρικὴ θεωρία τῶν «ἀδελφῶν ἐκκλησιῶν», θεωροῦν ὅτι ἡ Ἀλήθεια τῆς Ἀποστολικῆς Πίστεως, ἢ μέρος αὐτῆς, διασώζεται σὲ ὅλες τὶς Χριστιανικῆς ἐκκλησίες καὶ ὁμολογίες. **Γι' αὐτὸ κατευθύνουν τὶς προσπάθειές τους στὴν πραγματοποίησι μιᾶς ὁρατῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν, ἀνεξαρτήτως βαθυτέρας ἐνότητος στὴν Πίστι.**

Ὑπὸ τὴν ἐννοια αὐτὴ ἡ **οἰκουμενιστικὴ «θεολογία»** ἐξισώνει τὸ Ὁρθόδοξο Βάπτισμα (τριπλῆ κατάδυσι) μὲ τὸ ρωμαιοκα-

θολικὸ ράντισμα, θεωρεῖ τὴν αἴρεσι τοῦ Filioque δογματικὰ ἰσο-
δύναμη μὲ τὴν Ὁρθόδοξο διδασκαλία περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς, μεθερμηνεύει τὸ πρωτεῖο
ἐξουσίας τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης ὡς πρωτεῖο διακονίας, ὀνομάζει
θεολογούμενον τὴν Ὁρθόδοξο διδασκαλία περὶ διακρίσεως οὐ-
σίας καὶ ἐνεργείας στὸν Θεὸ καὶ περὶ ἀκτίστου Θείας Χάριτος,
κ.ἄ.

Πρόκειται γιὰ ἓναν **ἐπιπόλαιο Οἰκουμενισμό**, γιὰ τὸν ὁ-
ποῖο ἔγραφε εὐστοχα ὁ ἀείμνηστος π. Δημήτριος Στανιλοάε:

*«Δημιουργεῖται κάθε τόσο, ἀπὸ τὴν μεγάλη ἐπιθυ-
μία γιὰ ἔνωση, ἓνας εὐκολος ἐνθουσιασμός, ποὺ πι-
στεύει πὼς μπορεῖ μὲ τὴν συναισθηματικὴ του θερμό-
τητα νὰ ρευστοποιήσῃ τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ τὴν
ξαναπλάσῃ χωρὶς δυσκολία. Δημιουργεῖται ἀκόμα καὶ
μία διπλωματικὴ συμβιβαστικὴ νοοτροπία, ποὺ νομίζει
πὼς μπορεῖ νὰ συμφιλιώσῃ μὲ ἀμοιβαῖες ὑποχωρήσεις
δογματικὲς θέσεις ἢ γενικώτερες καταστάσεις, ποὺ κρα-
τοῦν τὶς ἐκκλησίες χωρισμένες. Οἱ δύο αὐτοὶ τρόποι,
μὲ τοὺς ὁποίους ἀντιμετωπίζεται –ἢ παραθεωρεῖται– ἡ
πραγματικότητα, φανερώνουν μία κάποια ἐλαστικότη-
τα ἢ κάποια σχετικοποίηση τῆς ἀξίας ποὺ ἀποδίδεται
σὲ ὠρισμένα ἄρθρα πίστεως τῶν ἐκκλησιῶν. Ἡ σχετι-
κοποίηση αὐτὴ ἀντικαθρεφτίζει ἴσως τὴν πολὺ χαμηλὴ
σημασία, ποὺ ὠρισμένες χριστιανικὲς ὀμάδες –στὸ σύν-
ολό τους ἢ σ’ ὠρισμένους ἀπὸ τοὺς κύκλους τους–
δίνουν σ’ αὐτὰ τὰ ἄρθρα τῆς πίστεως. Προτείνουν πά-
νω σ’ αὐτά, ἀπὸ ἐνθουσιασμὸ ἢ διπλωματικὴ νοοτρο-
πία, συναλλαγὲς καὶ συμβιβασμούς, ἀκριβῶς γιατί δὲν
ἔχουν τίποτα νὰ χάσουν μὲ αὐτὰ ποὺ προτείνουν. Οἱ
συμβιβασμοὶ ὁμῶς αὐτοὶ παρουσιάζουν μεγάλο κίνδυ-
νο γιὰ Ἐκκλησίες, ὅπου τὰ ἀντίστοιχα ἄρθρα ἔχουν
σπουδαιότητα πρώτης γραμμῆς. Γιὰ τὶς Ἐκκλησίες αὐ-
τὲς παρόμοιες προτάσεις συναλλαγῆς καὶ συμβιβασμοῦ
ἰσοδυναμοῦν μὲ ἀπροκάλυπτες ἐπιθέσεις»².*

Παραλλήλως οἱ **προτεσταντικὲς Ὁμολογίες**, οἱ ὁποῖες ἔ-
χουν φθάσει μέχρις ἀρνήσεως θεμελιωδῶν δογμάτων Πίστεως
(τῆς ἰστορικότητος τῆς Ἀναστάσεως, τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Θεο-

τόκου κ.ἄ.) καὶ ἀποδοχῆς ἀντιευαγγελικῶν ἠθῶν (γάμος ὁμοφυλοφίλων κ.λπ.), **ἐξισώνονται στὰ πάνελς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν μὲ τὶς ἀγιώτατες Τοπικὲς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες.** Ἡ θεωρία τῆς «ἀπομουθεύσεως», ἡ «θεολογία» τοῦ «θανάτου τοῦ Θεοῦ», ἡ χειροτονία γυναικῶν σὲ ἱερατικούς βαθμούς, ἡ ἱερολογία γάμου ὁμοφυλοφίλων, ἀναμφίβολα δὲν ἀποτελοῦν στοιχεῖα τῆς χριστιανικῆς μας ταυτότητος.

Ὁ προτεσταντισμὸς περιῆλθε σὲ βαθυτάτη κρίσι πίστεως. Ὁ Frank Schaeffer, ὁ ἐπώνυμος ἀμερικανὸς προτεστάντης ποὺ μετὰ ἀπὸ πολυετῆ καὶ σκληρὴ προσωπικὴ ἀναζήτησι ἐγίνε Ὁρθόδοξος, στὸ βιβλίον του *Dancing Alone, The Quest for Orthodox Faith in the Age of False Religion*, Regina Orthodox Press, Salisburg, USA, (σὲ ἑλληνικὴ μετάφρασι μὲ τίτλο: *Ἀναζητώντας τὴν Ὁρθόδοξη Πίστιν στὸν αἰῶνα τῶν ψεύτικων θρησκειῶν*, 2η ἔκδ. Μακρυγιάννη, Κοζάνη 2004), δίνει πολλὰ ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα ποὺ ἀποκαλύπτουν τὴν ἔκπτωσι τοῦ προτεσταντισμοῦ ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια τῆς Μιᾶς Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

δ) Συνέπεια τοῦ διαχριστιανικοῦ, ὁ διαθρησκευτικὸς συγκρητισμὸς

ΠΡΟΕΚΤΑΣΙ καὶ ἀναπόφευκτη συνέπεια τοῦ διαχριστιανικοῦ συγκρητισμοῦ ἀποτελεῖ ὁ διαθρησκευτικὸς συγκρητισμὸς, ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζει δυνατότητα σωτηρίας σὲ ὅσους ἀνῆκουν σὲ μία ἀπὸ τὶς μονοθεϊστικὲς θρησκείες. Ὁρθόδοξος ἐπίσκοπος ἔγραφε ὅτι «κατὰ βάθος, μία ἐκκλησία καὶ ἓνα τέμενος (τζαμί)... ἀποβλέπουν στὴν ἴδια πνευματικὴ καταξίωσι τοῦ ἀνθρώπου»³. Ὁ διαθρησκευτικὸς συγκρητισμὸς δὲν διστάζει ἀκόμη νὰ ἀναγνωρίσῃ σωτηριώδεις ὁδοὺς σὲ ὅλες τὶς θρησκείες τοῦ κόσμου⁴. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔγραφε, ὅτι ἡμπορεῖ νὰ ἀνάψῃ κερὶ μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, ὅπως καὶ μπροστὰ στὸ ἄγαλμα μιᾶς ἀπὸ τὶς θεῆς τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ.

Ὁρθόδοξοι ἐπίσκοποι, κληρικοὶ καὶ θεολόγοι ἔχουν δυστυχῶς ἐπηρεασθῆ ἀπὸ τὴν **συγκρητιστικὴ αὐτὴ νοοτροπία.** Οἱ θεολογικὲς τους ἀπόψεις, τὶς ὁποῖες οἱ ἐκκοσμικευμένοι ἄρχοντες καὶ διανοούμενοι συνήθως ἀκούουν καὶ ἀναγνωρίζουν ὡς

Ὁρθόδοξες, συντελοῦν ὥστε ἡ νοοτροπία αὐτὴ νὰ ὑπερβῆ τὰ στενὰ ὄρια τῶν προσωπικῶν τους ἀντιλήψεων καὶ νὰ ἀποτελέσῃ «γραμμὴ» μὲ στόχους καὶ ἐπιδιώξεις. Σὲ αὐτὴ τὴν προοπτικὴ ἡ ἀγάπη, χωρὶς ἀναφορὰ στὴν δογματικὴ ἀλήθεια, καθιερώνεται κριτήριο ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν, ἐνῶ ἡ ἔμμονὴ στὶς παραδοσιακὰς Ὁρθόδοξες θεολογικὰς θέσεις ἀποδοκιμάζεται ὡς μισαλλοδοξία καὶ φονταμενταλισμός.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πῶς ἡ οἰκουμενιστικὴ νοοτροπία οἰκοδομεῖ τὸν τύπο μιᾶς κατ' ἐπίφασιν χριστιανικῆς ταυτότητος τῆς Εὐρώπης, εἶναι χαρακτηριστικὰς οἱ «δεσμεύσεις» τῶν ἐκπροσώπων τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ποὺ ὑπέγραψαν τὴν *Οἰκουμενικὴ Χάρτα* στὶς 22 Ἀπριλίου 2001⁵.

Ὅμως ἡ «χριστιανικὴ» αὐτὴ ταυτότητα τῆς Εὐρώπης πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν χριστιανικὴν ταυτότητα τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. Πρέπει νὰ τονισθῆ μὲ κάθε ἔμφασι ὅτι ἀδικεῖται ἡ Εὐρώπη, ὅταν τῆς προσάπτωμε μία *ταυτότητα* ποὺ δὲν εἶναι ἀληθινὰ χριστιανικὴ, ἀλλὰ μόνον κατ' ἐπίφασιν. **Ἐνας νοσηρὸς, ἕνας νοθευμένος Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι ὁ Χριστιανισμὸς τῶν κατακομβῶν τῆς Ρώμης, τοῦ Ἁγίου Εἰρηναίου Λουγδύνου, τῶν Ὁρθοδόξων μοναχῶν τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας, γενικῶς ὁ Χριστιανισμὸς τῆς πρώτης χιλιετίας.** Ἐνας νοθευμένος Χριστιανισμὸς δὲν ἔμπορεῖ νὰ προστατεύσῃ τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν εἰσβολὴν μὴ χριστιανικῶν ἀντιλήψεων καὶ ἠθῶν στὶς κοινωνίες της.

Εἶναι ἤδη γνωστὸ ὅτι πολλοὶ Εὐρωπαῖοι κουράσθησαν ἀπὸ τὸν ξηρὸ ὀρθολογισμό, νοσταλγοῦν τὸν χαμένο μυστικισμό, καὶ γι' αὐτὸ ἀσπάζονται τὸν μουσουλμανισμό, τὸν βουδισμό ἢ τὸν ἰνδουϊσμό, παραδίδονται στὸν *ἔσωτερισμὸ* ἢ ἐπιδιώκουν μεταφυσικὰς ἐμπειρίες σὲ *νεοεποχικὰ κινήματα*. Ἀναφέρεται ὅτι μόνον στὴν Ἰταλία λειτουργοῦν περὶ τὰ 500 μουσουλμανικὰ τεμένη, ἐνῶ στὴν Γαλλία τὸ 5% τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι μουσουλμᾶνοι.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κατέχει τὴν Ἀλήθεια. Στὸ κέντρο της ἔχει τὸν Χριστό. Σὲ αὐτὴν ὅλα εἶναι θεανθρώπινα, γιατί ὅλα προσφερόμενα στὸν Θεάνθρωπο Κύριο γίνονται θεανθρώπινα, πλημμυρίζουν ἀπὸ τὴν ἄκτιστο Χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Γι' αὐτὸ ἔμπορεῖ νὰ ἀναπαύσῃ τὶς ψυχὰς ποὺ ἀναζητοῦν καλοπροαίρετα τὴν ἐλευθερία τους ἀπὸ τὸν ἀσφυκτικὸ κλοιὸ τοῦ ὀρθολογισμοῦ,

τοῦ ἐπιστημονισμοῦ, τοῦ ὑλισμοῦ, τοῦ ἰδεαλισμοῦ, τῆς τεχνοκρατίας. Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ συρθῆ ἡ Ὁρθοδοξία μέσα στὴν συγκρητιστικὴ χοάνη, δὲν πρέπει νὰ χαθῆ ἡ ἐλπίς τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Ὡς Ὁρθόδοξοι ποιμένες καὶ ὡς Ὁρθόδοξοι πιστοὶ ἔχουμε χρέος νὰ διαφυλάξουμε τὴν ἱερὰ παρακαταθήκη τῆς Ὁρθόδοξου Πίστεώς μας. Ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν παραγγέλλει στοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου καὶ στοὺς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας μέχρι σήμερα: «Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος» (Πράξ. κ' 28). Καὶ ὁ ἴδιος λέγει στὸν πιστὸ λαὸ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας: «ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, αἷς ἐδιδάχθητε» (Β' Θεσ. β' 15).

ε) Ἡ «νεκρὰ θάλασσα» τῆς «πολιτισμένης» εἰδωλολατρίας

Η ΓΗΡΑΙΑ ΗΠΕΙΡΟΣ στὸν τομέα τῆς Πίστεως ἔχει ἀστοχήσει. Ἡ *Νέα Ἐποχὴ* ἀπειλεῖ ἀνοικτὰ πλέον τὶς εὐρωπαϊκὲς κοινωνίες μὲ ἀποχριστιανισμό. Δὲν εἶναι παράδοξο. Ἡ Εὐρώπη ἔστρεψε τὰ νῶτα στὸν Χριστό, κάποτε τὸν ἔδιωξε, ὅπως εὐστοχα παρατηρεῖ ὁ Ντοστογιέφσκυ διὰ στόματος τοῦ Μεγάλου Ἱεροεξεταστοῦ⁶ καὶ ὁ ἅγιος Νικόλαος ἐπίσκοπος Ζίτσης⁷.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ ἐκδηλώσῃ τὸ χάρισμα καὶ τὴν ἀποστολή της, νὰ διακηρύξῃ στοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης ὅτι, ἐὰν ὑπάρχῃ κάτι ποὺ μπορεῖ νὰ σώσῃ τὴν Εὐρώπη σὲ αὐτὴ τὴν κρίσιμη φάσι τῆς ἱστορίας της, εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία. **Ἄς μὴ στερήσουμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία μας τὴν δυνατότητα νὰ δώσῃ αὐτὸ τὸ σωτήριο μῆνυμα στοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης, ἐξισώνοντας τὴν Ὁρθόδοξο Πίστι μὲ τὴν αἵρεσι στὴν συγκεχυμένη προοπτικὴ καὶ τὸ ἀσαφὲς ὄραμα τοῦ συγκρητιστικοῦ Οἰκουμενισμοῦ.** Μποροῦμε νὰ συντελέσουμε σὲ ἕναν ὑγιῆ, ἀπολύτως Ὁρθόδοξο, Οἰκουμενισμό, ἀποκαλύπτοντας στοὺς ἕτεροδόξους Χριστιανοὺς τὸ Μυστήριον τοῦ Θεανθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας Του, καὶ διακ-

ρύσσοντας μαζί με τὸν μακαριστὸ καὶ ὁμολογητὴ Γέροντα Ἰουστῖνο Πόποβιτς:

«Ἡ ἔξοδος ἀπὸ ὅλα τὰ ἀδιέξοδα, ἀνθρωπιστικά, οἰκουμενιστικά, παπιστικά, εἶναι ὁ ἱστορικὸς Θεάνθρωπος Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ τὸ ἱστορικὸν θεανθρώπινον οἰκοδόμημά Του, ἡ Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας Αὐτὸς εἶναι ἡ αἰωνία Κεφαλὴ καὶ ἐκείνη τὸ αἰώνιον Αὐτοῦ Σῶμα. Ἡ Ἀποστολική, Ἀγιοπατερική, Ἀγιοπαραδοσιακή, Ἀγιοσυνοδική, Καθολικὴ Ὁρθόδοξος Πίστις εἶναι τὸ φάρμακον τῆς ἀναστάσεως ἀπὸ ὅλας τὰς αἱρέσεις, ὅπως καὶ ἂν αὐταὶ ὀνομάζωνται. Εἰς τελευταίαν ἀνάλυσιν, κάθε αἵρεσις εἶναι ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ “κατ’ ἄνθρωπον”· κάθε μία ἀπὸ αὐτὰς τοποθετεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν θέσιν τοῦ Θεανθρώπου, ἀντικαθιστᾷ τὸν Θεάνθρωπον διὰ τοῦ ἀνθρώπου. Μὲ τοῦτο ἀρνεῖται καὶ ἀπορρίπτει τὴν Ἐκκλησίαν... Ἡ μόνη σωτηρία ἀπὸ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀποστολικὴ θεανθρωπίνη πίστις, δηλαδὴ ὀλικὴ ἐπιστροφὴ εἰς τὴν θεανθρωπίνην ὁδὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων, τοῦτο δὲ σημαίνει ἐπιστροφὴν εἰς τὴν ἄμωμον ὀρθόδοξον πίστιν Αὐτῶν καὶ εἰς τὸν Θεάνθρωπον Χριστόν, εἰς τὴν κεχαριτωμένην θεανθρωπίνην ζωὴν Αὐτῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ἐλευθερίαν Των... Ἄλλως, χωρὶς τὴν ἀποστολικὴν καὶ ἀγιοπατερικὴν ὁδόν, χωρὶς τὴν ἀποστολικὴν καὶ ἀγιοπατερικὴν ἀκολούθησιν ὀπισθεν τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ εἰς ὅλους τοὺς κόσμους, καὶ τὴν λατρείαν τοῦ μόνου ἀληθινοῦ καὶ Ἀειζῶου Θεοῦ, τοῦ Θεανθρώπου καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ, εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ ἄνθρωπος θὰ καταποντισθῇ εἰς τὴν νεκρὰν θάλασσαν τῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτισμένης εἰδωλολατρίας καὶ ἀντὶ τοῦ Ζῶντος καὶ Ἀληθινοῦ Θεοῦ, θὰ λατρεύσῃ τὰ ψευδοεἰδωλα τοῦ αἰῶνος τούτου, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει σωτηρία, οὔτε ἀνάστασις, οὔτε θέωσις διὰ τὸ θλιμμένον ὄν, τὸ ὀνομαζόμενον ἄνθρωπος»⁸.

(*) Ἐφημερ. «Χριστιανική», ἀριθ. 725 (1038)/6.4.2006, σελ. 6-7. Ἐπιμελ. καὶ ὑπογραμ. ἡμετ.

1. **Ἀρχιμ. Γεωργίου Καφάνη**, Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους, «*Ἡ Ἐκκλησιολογικὴ Αὐτοσυνειδησία τῶν Ὁρθόδοξων ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος*», στὸν συλλογικὸ τόμο *Εἰκοσπενταετηρικὸν* (ἀφιέρωμα στὸν Μητροπολίτη Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιου), Θεσσαλονίκη 1999, σ. 124. Βλ. ἐπίσης **Ἀθανασίου Γέβτιτς**, ἐπισκόπου Βανάτου (πρώην Ζαχουμίου καὶ Ἐρζεγοβίνης), «*Ἡ Οὐνία ἐναντίον τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδοξίας*», στὸν συλλογικὸ τόμο *Ἡ Οὐνία χθὲς καὶ σήμερα*, ἐκδ. «Ἄρμος», Ἀθῆναι 1992. Περὶ τῆς δραστηριότητος τῆς Οὐνίας στὴν Τρανσυλβανία, βλ. *30 Βίοι Ρουμάνων Ἁγίων*, ἐκδ. «Ὁρθόδοξου Κυφέλης», Θεσ/νίκη 1992, σ. 123.
2. **Dimitru Staniloae**, *Γὰ ἓνα Ὁρθόδοξο Οἰκουμενισμό*, ἐκδ. «Ἄθως», Πειραιεὺς 1976, σ. 19-20.
3. *Ὁρθοδοξία καὶ Ἰσλάμ*, ἐκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου 1997, σ. 16.
4. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 9-11.
5. Βλ. περιόδ. «**Ἀπόστολος Βαρνάβας**», Λευκωσία Κύπρου, τ. 10/2001, σ. 411-423.
6. **Φ. Ντοστογιέφσκι**, *Ἀδελφοὶ Καραμάζωφ*, ἐκδ. «Γκοβόστν», Ἀθήνα, σ. 99-121.
7. **Ἀρχιμ. Ἰουστίνου Πόποβιτς**, *Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενισμός*, ἐκδ. «Ὁρθόδοξος Κυφέλη», Θεσ/νίκη 1974, σ. 238 καὶ 251-252.
8. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 256-257.